

Montserrat: blanca, moreneta i negra

Si entreu a la basílica dels sants Just i Pastor de Barcelona, molt a prop de la plaça de Sant Jaume, veureu com una imatge de la Mare de Déu de Montserrat presideix el presbiteri. No és una situació gratuïta, i té més importància del que sembla. Segons una pietosa llegenda relacionada amb la Mare de Déu de Montserrat, la imatge va ser esculpida per sant Lluc a Jerusalem i fou portada pel mateix sant Pere a Barcelona perquè fos venerada en aquest temple. L'any 717, a causa de la persecució musulmana, la van treure i l'amagaren en una cova del massís de Montserrat. El 880 fou descoberta per set pastorets que havien vist llums misterioses provinents d'aquell lloc.

Quan va rebre la devoció a l'església dels sants Just i Pastor era coneguda pel lloc de la seva procedència, i per això simpàticament l'anomenaven la «Jerolimitana». Quan va quedar-se definitivament al monestir de Montserrat, es va decidir que una còpia restés al temple de Barcelona en record de la seva estada. La imatge és de fusta de pollancre i data del segle XII; per tant, la llegenda no entén de dates. L'encarnadura original era blanca de plom, que amb el temps s'enfosquí creant zones fosques. En el quadre d'autor desconegut que es pot veure al Museu de Montserrat, i que adorna aquest article, podem adonar-nos d'aquesta blancor primitiva de la imatge. Va ser pintat a finals del segle XVI, o primeries del XVII. Precisament a finals del segle XVI la imatge es va remodelar i s'hi

afegí una tonalitat castanya, i d'aquí ve el nom de «moreneta»: «*Su vulto y fación es así como de una noble señora, y dueña anciana, su cara es morena, y muy bien formada, y muy deleytable a la vista*» (Pedro de Burgos, abat de Montserrat, 1556).

El 1823 va patir una nova restauració durant la qual la Verge i el Nen foren tenyits intensament de negre.

L'11 de setembre de 1881 va ser proclamada patrona de Catalunya, i s'instituí el 27 d'abril com a seva festa pròpia.

L'any 2016, 82.050 catalanes responien al nom de «Montserrat», el segon nom femení de Catalunya, després de Maria (101.866).

ÀNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN